

ภาคผนวก
ศัพท์หรือภาษาในวงการพระเครื่อง

“ภาษาโหดในวงการพระเครื่อง”¹

นั้ง	หมายถึง หุ่นกัน แต่จะหุ่นกันคนละกี่เปอร์เซ็นต์ก็แล้วแต่
สระตู้	หมายถึง พระปลอม
สามบาท	หมายถึง สามร้อยบาท
ห้าบาท	หมายถึง ห้าร้อยบาท
ถ้าพระเครื่องหลักพัน	ขี้สิบบาท ก็บาทถึง สองพัน
ถ้าพระเครื่องหลักหมื่น	ขี้สิบบาท ก็หมายถึงสองหมื่น
ถ้าพระเครื่องหลักแสน	ขี้สิบบาท ก็หมายถึง สองแสน
นักเลงพระ	หมายถึง บุคคลที่มีความชอบในการสะสมพระเครื่อง มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องเกี่ยวกับพระเครื่อง ต้องดูของแท้-ปลอมเป็น ดูพระเก่า-ใหม่ เป็น รู้ประวัติ ความเป็นมาของพระเครื่องแต่ละวัด แต่ละกรุ ฯลฯ
ชักดาบ	หมายถึง เบียดกันนั่นเอง
ทุบ	หมายถึง การเอาพระปลอมไปหลอกขายกัน คนขายพระปลอมได้เรียกว่า “ผู้ทุบ” ส่วนคนที่ซื้อพระปลอมเอาไว้ก็เรียกว่า “ผู้ถูกทุบ”
กระสุน	หมายถึง พระปลอม
มือปืน	หมายถึง คนที่เอาพระปลอมไปขายให้
แหกตา	หมายถึง ถูกหลอก
มุด	หมายถึง การสู้ราคา กดสู้ราคา
ตอกตะปู	หมายถึง การให้ราคาพระเครื่องไว้สูงเกินไป
ชนพระ	หมายถึง การเอาพระมาแลกเปลี่ยนกันตามอัธยาศัย

¹ มณีพร (นามแฝง). “ภาษาโหด ในวงการพระเครื่อง” นิตยสารแฉ่งพร. ฉบับที่ 63 (ธันวาคม 2537) หน้า 32-34.

ความหมายของศัพท์ในวงการพระเครื่อง¹

พุทธคุณ คือ คำกล่าวพรรณนาคุณของพระพุทธเจ้า เรานำมาใช้เขียนเกี่ยวกับ
อานุภาพของพระเครื่อง

พุทธภิเษก คือ การสมโภชพระพุทธรูป เป็นส่วนหนึ่งของพิธีหล่อพระพุทธรูปให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์

ปลุกเสก หมายถึง พิธีปลุกเสกให้ขลัง

ตะกรุด คือ แผ่นโลหะที่แผ่แล้วมีวนกลม ๆ ลงคาถาอาคมใช้เป็นเครื่องราง

พิสมร หมายถึง เครื่องรางชนิดหนึ่งรูปสี่เหลี่ยมร้อยสายสำหรับป้องกัน
อันตราย

องกระพัน คือ ทนทานต่อศาสตราวุธ ทนทานเฉพาะผิวหนัง อวัยวะไม่สามารถจะตีแทงเข้าสู่ผิวหนังได้

ณู หมายถึง ห้องที่ทำไว้ใต้ดิน และได้เจดีย์ เป็นสถานที่บรรจุพระเครื่อง
พระบูชาเอาไว้

ภาวนาอาคม หมายถึง เวทย์มนต์ที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์

ขลัง หมายถึง ศักดิ์สิทธิ์ เรามักจะเรียกพระเครื่อง หรือวัตถุมงคลที่ศักดิ์สิทธิ์
ว่า “ขลัง”

ข้อมูลมือใหม่ภาษาเขียน²

“ไทเกอร์” แปลเป็นไทยว่า เสือ แต่ในวงการพระเครื่องหมายถึง พฤติกรรมประเภทหนึ่ง คือ การนำพระเครื่องจากเจ้าของพระไปโดยไม่ต้องจ่ายเงิน แต่เป็นการให้มาด้วยความไว้วางใจกัน ผู้ที่ให้ความไว้วางใจก็คือ เจ้าของพระนั้นแหละ ส่วนมากมักจะนำมาปล่อย (ขาย) ให้ โดยมีการตกลงราคากับเจ้าของพระเสียก่อน ถ้าปล่อยได้ราคาเกินกว่าที่ตกลง ก็ถือเป็นกำไร เป็นค่าเหนื่อย..... อย่างไรก็ตาม คนที่จะ “ไทเกอร์” พระเครื่องของคนอื่นมาได้ ต้องเป็นคนมีเครดิตทางคำพูดพอสมควร เช่น พูดคำไหนเป็นคำนั้น ไม่ใช่เข้าพูดหลอกหมิ่น

¹ “ดัชนีสิ่งละอัน พันละน้อย ความหมายของ “ศัพท์ในวงการพระเครื่อง” นิตยสารดัชนีพระ ปีที่ 1 ฉบับที่ 12 ปีถัดหลัง (กันยายน 2537) หน้า 25-27.

² แพน พระอาทิตย์. “ข้อมูลมือใหม่ ภาษาเขียน.” นิตยสารสนามพระ-ภูมิอนักสะสม ฉบับที่ 45 (1-15 กันยายน 2539) หน้า 34.

ตกเป็นเหลือหลักร้อย ดังนั้น ใครจะ “ไทเกอร์” พระใคร หรือใครจะให้ใครไป “ไทเกอร์” จึงน่าจะตกลงราคากันไว้ให้ชัดเจนเสียก่อน ระยะเวลาที่สำคัญจะตกลงกันก็วัน ก็อาทิตย์ก็ว่ากันให้ชัดเจน ไม่ใช่เอาไป “ไทเกอร์” เป็นเดือน เป็นปี แบบนี้เห็นที่จะสูญ.....

ศัพท์พระเครื่อง

สังเกตกันบ้างไหมว่า สถานที่อันเป็นที่รวมของสินค้าประเภทไฮเทค อันได้แก่ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ นั้น มักจะมีสินค้าอีกประเภทหนึ่งวางอยู่ควบคู่กันไปด้วย สินค้าชนิดนี้ก็คือ พระเครื่อง เครื่องรางของขลัง ฯลฯ

ไหน ๆ ก็เคยกล่าวถึงศัพท์ไฮเทคไปบ้างแล้ว คราวนี้ก็น่าจะเยี่ยมชมกรายเข้าไปในวงการพระเครื่องที่อยู่ใกล้ ๆ กันบ้าง เราจะมาดูกันซิว่า วงการนี้เขาพูดจากันอย่างไรบ้าง

ศัพท์ 3 ศัพท์แรกที่น่าจะรู้จักก็คือ พระเครื่อง นักเลงพระ และ เช่า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้เก็บศัพท์ไว้ ดังนี้ พระเครื่อง น. พระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ที่นับถือว่าเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันอันตราย (ย่อมาจากคำ พระเครื่องราง); เครื่องเสวย.

นักเลง น. ผู้ฝึกฝนในสิ่งนั้น ๆ เช่น นักเลงหนังสือ นักเลงการพนัน; ผู้กะกะระราน เช่น เป็นนักเลง, นักเลงโต ก็ว่า.

เช่า ชื่อวัตถุที่ถือว่าขลังหรือศักดิ์สิทธิ์ เช่น เช่าพระพุทธรูป

เช่าพระ ชื่อพระพุทธรูปหรือพระเครื่องบูชา

ฉะนั้น นักเลงพระก็น่าจะหมายถึง “ผู้ฝึกฝนในเรื่องพระ (เครื่อง)” หรือ “นักสะสมพระ (เครื่อง)” นั่นเอง ไม่ใช่ “ผู้กะกะระรานที่เป็นพระ”

กิจกรรมอันเป็นธรรมดาของนักสะสมก็คือ “การซื้อขายแลกเปลี่ยน” แต่เนื่องจากพระพุทธรูปเป็นของสูงซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวพุทธ จะใช้คำธรรมดา ๆ ก็ดูจะน่าเกลียด จึงเลี่ยงไปใช้คำว่า เช่าแทนการซื้อ

ฉะนั้น ถ้าเห็นป้ายว่า “ที่นี่รับเช่าพระ” ละก็ อย่าได้นึกว่าจะได้ค่าเช่าเป็นรายเดือนรายปีเป็นอันขาดทีเดียว ที่นี่คือสถานที่สำหรับ “ซื้อขาย” พระกันต่างหาก ถึงจะซื้อเอาไปบูชา ไม่ได้ซื้อเอาไปขายต่อ ก็ต้องเช่าเหมือนกัน

เอาละ ที่นี้เราก็จะได้มาด้วยกันว่าวงการพระเครื่องนี้เขาพูดจากันอย่างไรบ้าง นอกจาก เนื้อดี ทิมพนิม สิ่งแรกที่นักเลงพระควรจะทำได้ก็คือ พิจารณาว่า พระเครื่ององค์นั้น ๆ เป็นของจริงหรือของเก๊

อ้อ ก่อนที่จะไปดูพระกัน ขอแถมเรื่องภาษาไทยนิดหนึ่งก่อนว่า ลักษณะนาม องค์ นั้นใช้กับพระเครื่อง พระพุทธรูป พระพิมพ์ หรือ “พระที่ไม่มีชีวิต” นี้แหละ ส่วนพระสงฆ์นั้นใช้ว่า รูป หรือ องค์ ก็ได้

สำหรับ “พระเก๊” นั้น วงการพระเครื่องเขามีศัพท์เรียกหลายอย่าง เช่น เก๊เก่า แกล้งเก่า ฝ่มือไม่ถึง ชัดกร สะลิมสะลือ สะลุดดี หงิก ฯลฯ ศัพท์เหล่านี้ถ้าไปเปิดดูในพจนานุกรมก็อาจจะหาไม่พบ หรืออาจจะได้ความหมายอีกอย่างหนึ่ง เช่น สะลิมสะลือนั้น พจนานุกรมเก็บความหมายไว้ว่า “ครึ่งหลับครึ่งตื่น จ้วงเจี๋ย”

อย่างไรก็ตาม ถ้านักเลงพระเป็นผู้มีวาทศิลป์ หรือยังรู้สึกเกรงใจ ก็อาจจะอ้อมแอ้มว่า ดูยาก เนื้อไม่จัด ผิดพิมพ์ ไม่ชอบ ไม่รัก ฯลฯ

ถ้าพิจารณาดูแล้วยังครึ่ง ๆ กลาง ๆ ไม่แน่ใจว่าดีหรือเก๊ เขาก็จะบอกว่า อีก ในกรณีที่เป็น “พระใหม่” เขาก็จะบอกว่า ถุญผ้าป่า ไม่เล่น ไม่อยู่ในความนิม ฯลฯ

ถ้าพิจารณาดูแล้วเห็นว่ามียุทธลักษณะสวยงาม พระพักตร์ยาวรี รูปไข่ งามหวาน ๆ อย่างพระพุทธรูปศิลปะสุโขทัยยุคที่ 3 ก็จะเป็น ฝ่มือช่าง

หากจะพิจารณากันในด้านความเก่า เขาก็ใช้ศัพท์กันดังนี้ คือ

สนิมไข่ หมายความว่า เป็นไขมัน ๆ ขึ้นทั่วไปตามองค์พระเนื้อชิน (จีนคือโลหะเจือชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยตะกั่วและดีบุก)

สนิมเขียว หมายความว่า เป็นสีเขียว คล้ายสนิมเหล็ก สำหรับพระเนื้อชินชั้นเลวหรือชินตะกั่ว อายุไม่มาก

สนิมแดง หมายความว่า มีสีม่วงแดง เป็นเงา ๆ สำหรับเนื้อชินเงิน อายุประมาณ 200 ปีขึ้นไป

สนิมดินตา หมายความว่า มีสีดำ ดูเคร่งขรึมมาก สำหรับชินชั้นดีที่อยู่ในกรุแห้ง ๆ

สนิมหยก หมายความว่า มีสีเขียวคล้ายหยก อยู่ใต้ผิวพระ เป็นบางตำแหน่ง นอกจากเรื่องความเก่าแล้ว เขาก็ยังดูกันที่สีอีกด้วย

คราวหน้าจะเล่าต่อว่า เขาดูสีกันอย่างไร และคิดราคากันอย่างไร
หากจะพิจารณากันในด้านสีของพระเนื้อดินของเก่า เขาก็มีศัพท์ใช้ดังนี้ คือ

พิบูล หมายถึง สีน้ำตาลอ่อน อย่างคอกพิบูลแห้ง

เขียว หมายถึง แกร่ง ถูกไฟแรง จนออกสีเขียวเทา ๆ

เขียวคราบดำ หมายถึง เนื้อในเป็นสีเขียว แต่มีสีเหลืองบาง ๆ เคลือบอยู่ใน
บางแห่ง เช่น พระสกุลลำพูน

หากจะพิจารณากันในด้านความอ่อนแก่ของไฟก็ใช้คำว่า

ขาว หมายถึง ไฟอ่อนที่สุด

ดำ หมายถึง ไฟอ่อน ถูกไฟมากกว่าสีเขียว

พิบูล หมายถึง ไฟกลาง ๆ

เขียว หมายถึง ไฟแก่ที่สุด

เรื่องสียังมีคำอื่น ๆ อีก เช่น

มอย หมายถึง เทอมเขียว คล้ายสีค่อน

(พจนานุกรมเก็บความหมายไว้ว่า ค่อนคือสีเผือก, ขาว, ต่าง
ขาว, เช่น ควายค่อน)

ผ่าน หมายถึง มีสองสี เช่น พิกุลกับดำ เป็นทาง ๆ เนื่องจากถูกไฟ
ไม่สม่ำเสมอ

ที่ใช้กับพระผงโดยเฉพาะก็มี ก้านมะลิ น้ำทะเลแลไกล และปรอท

สำหรับนักดูพระที่ช่วยวิจารณ์ให้ นั่นก็ต้องระวัง เพราะเขาก็มีศัพท์บรรยายดังนี้

สวด หมายถึง วิจารณ์พระคนอื่นว่าเก้

ตาลปัตร หมายถึง นักวิจารณ์พล่อย ๆ หมายถึง เป็นพวก “ถือ
ตาลปัตร” โดยปริยาย ก็หมายถึง “สวด” นั่นเอง

หลังจากที่ได้ดูพระจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็มาถึงขั้นตอน “ซื้อขายแลกเปลี่ยน”

คนที่หยิบพระคนอื่นไปเร่ขายโดยไม่ต้องลงทุน เขาก็เรียกว่า ไทเกอร์

ส่วนราคาพระนั้น เขาก็ว่ากันเป็นหลักสิบ, หลักร้อย, หลักพัน มีต้น กลาง แก่

เช่น

ร้อยคืบ = 100 – 300 บาท

ร้อยกลาง = 400 – 700 บาท

ร้อยแกว่ = 800 – 900 บาท

ศัพท์นี้ใช้ได้ทั้ง พันคืบ พันกลาง พันแกว่ หมื่นคืบ หมื่นกลาง หมื่นแกว่ แสนคืบ แสนกลาง แสนแกว่ ฯลฯ

ส่วน 500 บาท มีศัพท์พิเศษ เขาเรียกว่า มือ 500 บาท ก็คือ 1 มือ

มีพฤติกรรมอยู่อย่างหนึ่งที่คนในวงการไม่ค่อยจะชอบ นั่นก็คือ แห่ ศัพท์นี้หมายความว่า ต้องการจะซื้อแต่ก็ไม่แน่ใจว่าแท้หรือเก๊ จึงนำไปเระถามผู้รู้หลาย ๆ คน แล้วจึงตัดสินใจ พฤติกรรมเช่นนี้ คนขายจะไม่ชอบเลย เพราะอาจจะมีการคืนพระ และทำให้พระเขาหน้าจ้ำ คือมีคนเห็นกันทั่ว ต่อไปจะขายได้ยาก

เอาละ สมมุติว่าพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่ายแล้วก็ตกลงซื้อขายกัน แบบนี้เขาเรียกว่า ตั้ง

ถ้าเป็นการแลกเปลี่ยน แต่พระราคาไม่เท่ากัน เมื่อจะแลกกันก็ต้องเพิ่มเงิน อย่างนี้ต้อง แปะ

สมมุติว่าขายไปแล้วเกิดไปรู้ทีหลังว่าขายผิดราคาไปทางต่ำ เขาก็เรียกว่า ตกควาย

ความจริงศัพท์ในวงการพระเครื่องคงจะมีมากกว่านี้อีก ท่านผู้ใดอยากจะเพิ่มเติมก็เขียนบอกกันมาได้

คำศัพท์ “แสดง” วงการพระเครื่อง¹

วงการพระเครื่อง มีคำศัพท์แสดงมากไม่แพ้ไปกว่าวงการหมัด ๆ มวย ๆ คำศัพท์นี้จะใช้เฉพาะวงการพระเครื่องเท่านั้น คนนอกวงการจะไม่เข้าใจในคำศัพท์นี้เลย เพราะไม่ได้อยู่ในวงการพระเครื่อง ท่านที่อยู่ในวงการพระเครื่องเมื่อได้ยินคำศัพท์แสดงจากพรรคพวกเพื่อนฝูงพูดขึ้นมา ก็จะรู้ทันทีไม่ต้องแปลให้เสียเวลา

ผมจะขอนำเสนอคำศัพท์แสดงที่วงการพระเครื่องใช้พูดกันโดยทั่วไป จะมีอะไรบ้าง ท่านผู้อ่านตามผมมาได้เลยครับ

¹ สาม โทณ (นามแฝง). “ศัพท์แสดง วงการพระเครื่อง.” นิตยสารพระเครื่องมงคลทิพย์. ปีที่ 1 ฉบับที่ 11 (เมษายน 2539) หน้า 32-33.

“ทูป” หมายถึง เป็นไปได้ใน 2 ลักษณะ คือ ไปทูปเขา หรือถูกเขาทูปมา ทูปเขาไม่ใช่หมายความว่าเอาหมอนไปทูปเขา เป็นการเอาพระเกี้ยวไปขายเขา ส่วนถูกเขาทูปเป็นการซื้อพระเกี้ยวจากคนอื่น หรือคนอื่นเอาพระเกี้ยวมาขายให้ ส่วนใหญ่ผู้ถูกเขาทูปมักจะไม่ใช้พวกเขียนจะเป็นพวกผู้เช่ามากกว่า ในสนามมักจะเรียกว่า “หมูถูกทูป”

“ตกควาย” หมายถึง ขายพระผิดราคา เช่นพระองค์นี้วงการซื้อขายกันองค์เป็นหมื่น แต่ขายออกไปในราคาห่างจากความเป็นจริงมาก ขายไปเป็นร้อย อย่างนี้เขาเรียกว่า “ตกควาย” สาเหตุที่ทำให้ขายผิดราคามีด้วยกัน 3 ข้อ (1) ไม่รู้ราคา (2) ไม่แน่ใจว่าเป็นพระแท้ จึงขายไปในราคาถูก ๆ (3) แบ่งทางกันให้เขามีกำไร

“แอบเส้น” หมายถึง พระที่ขายไปไม่มีการรับคืน หรือรับประกัน พระแท้ พระแท้ไม่รู้ พูด่าง ๆ ว่า “ตาดีได้ ตาร้ายเสีย” ส่วนมากจะเสียมากกว่าได้ คือซื้อพระเกี้ยวมากกว่าได้พระแท้ ถ้าเป็นพระแท้เจ้าของมักจะมีกรับรอง-รับประกัน ว่าเก็บคืน แต่ราคาจะต้องแพงกว่าในสนามนะครับ

“มือปิ่น” หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านพระเครื่อง คอยช่วยเหลือดูแลพระให้คนอื่น ท่านใดที่จะนำพระมาปล่อยจะต้องผ่านมือปิ่นเสียก่อน ต้องดูพระก่อนว่าเป็นพระแท้หรือพระแท้ ถ้าเป็นพระแท้ก็จะบอกให้ลูกพี่ซื้อ เพราะลูกพี่ดูพระไม่เป็น จะต้องจ้างมือปิ่นคอยช่วยดูพระทุกครั้งไป จนไว้เนื้อเชื่อใจกัน ผลสุดท้ายลูกพี่มักจะตายด้วยมือปิ่นของตัวเองทุกรายไป

“สะดุ้ง” หมายถึง พระเกี้ยว ท่านที่นำพระมาให้ดู ผู้ที่ดูรู้ว่าเป็นพระแท้ จะบอกกันตรง ๆ ก็กลัวจะเสียใจ หรืออาจจะไม่ยอมรับก็ได้ จึงพูดเบี่ยงบ่ายไปว่า “สะดุ้ง” เป็นอันเข้าใจ สำหรับหมูนักเล่นที่เล่นพระว่า “เกี้ยว” คนที่ไม่ได้อยู่ในวงการพระนี่ก็ไปว่าเป็นพระชื่อสะดุ้ง เป็นคำพูดออกตัวที่ดีทั้งสองฝ่าย

“บาท” หมายถึง เป็นหน่วยของเงินตรา แต่สำหรับในวงการพระเครื่องแล้ว คำว่าบาท หมายถึงหลักร้อย เช่นหนึ่งบาท หมายถึงหนึ่งร้อยบาท สองบาทก็หมายถึงสองร้อยบาท เป็นต้น คำศัพท์นี้วงการพระมักจะพูดกันเป็นประจำ เวลาเห็นเขียนเขาคุยต่อรองราคาพระกัน องค์ละสามบาท สี่บาท อย่าเข้าไปสู่่มสี่สู่่มห้าบอกขอผมเถอะ ผมขอซื้อเอง คิดในใจว่าราคาทำไม่ถึงถูกจัง ระวังหน้าจะแตกหมอไม่รับเช็บด้วยนะครับ

“การ์ดสูง” คำนี้หมายถึงวงการหมัดมวยพูดกันบ่อย ๆ เช่น ยกการ์ดสูงเอาไว้จะได้กันหมัดกันสอกคู่ต่อสู้ ในวงการพระเครื่องก็นำเอามาใช้ในลักษณะเปรียบเทียบในทำนองเดียวกัน ส่วนมากมักจะเป็นนักเล่นพระมือใหม่ที่ไม่ว่าทราบราคา และไม่ทราบว่าพระที่ตัวเองถือ

อยู่ก็หรือแท้ จึงตีราคาสูงเอาไว้ก่อน ป้องกันการขายผิดราคา มีนักเล่นพระอีกประเภทที่ชอบการคสูงไว้ก่อนคือไม่แบ่งปันกำไรให้ใคร ถึงซื้อได้ก็เต็มกลืนจริง ๆ

“เนื้ออ่อน” หมายถึง เนื้อพระต้องมีส่วนผสมที่ถูกต้อง เนื้อของใครของมัน เช่นเนื้อพระสมเด็จย่อมเป็นพระของสมเด็จ เนื้อของพระผงสุพรรณย่อมเป็นเนื้อพระของผงสุพรรณ ถ้าเนื้อไม่เข้ากับเนื้อพระนั้น ๆ อย่างนี้เขาเรียกว่า “เนื้ออ่อน”

คำศัพท์แต่ละคำที่ได้กล่าวมาแล้ว ตั้งแต่ต้น ปัจจุบันกลายเป็นศัพท์เฉพาะวงการพระเครื่องไปแล้ว จนนักเล่นด้วยกันไม่อยากฟัง เพราะฟังจนเบื่ออยากหนีไปให้ไกล ๆ ด้วยซ้ำไป เอาละครับของบแต่เพียงเท่านี้ก่อน แล้วค่อยพบใหม่ในฉบับหน้า

ศัพท์วงการพระ¹

มีคำที่ใช้อยู่ในวงการพระเครื่องหลายคำ ซึ่งยังไม่ได้มีการเก็บไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 และมีหลายคำที่มักเป็นที่ห้วงติงของบุคคลภายนอกและท่านผู้รู้หลาย ๆ ท่าน อาทิ เช่น คำว่า

1. เล่นพระ

หลายคนที่เข้าใจความหมายของคำว่า “เล่น” ไปในแง่เรื่องเพศ แบบว่า ไม่เล่นพระ แต่ชอบเล่นซี มักเห็นว่า การนำคำว่า เล่น มารวมกับคำว่า พระ เป็นการไม่เหมาะสม

แต่เมื่อพิจารณาแล้ว กลับกลายเป็นว่า ท่านผู้ห้วงติงนั้นแหละ ที่เป็นผู้ติดหรือยึดถือความหมายของคำว่า “เล่น” นอกเหนือไปจากที่พจนานุกรมให้ความหมายไว้ เพราะพจนานุกรมให้ความหมายของคำว่า “เล่น” ว่า ทำเพื่อสนุก หรือผ่อนคลาย สบายหรือหมกมุ่นอยู่กับสิ่งใด ๆ ด้วยความเพลิดเพลินเป็นเฉพาะ

ดังนั้น การเรียกขานบุคคลที่สวดมนต์หรือหมกมุ่นอยู่กับพระ (เครื่อง) ด้วยความเพลิดเพลินเป็นเฉพาะว่า (ชอบ) เล่นพระ จึงถูกต้องดีแล้ว

อนึ่ง สำหรับปัจจุบัน หากจะต่อเติมคำว่า เพื่อผลตอบแทน (เพลิดเพลินเพราะผลตอบแทน) หรือผลประโยชน์เข้าไปด้วย ก็น่าจะเป็นการครอบคลุม และแจ่มชัดยิ่งขึ้น

¹ ธรรม ทิปกร (นามแฝง) “ศัพท์วงการพระ” นิตยสารสนามพระ ฉบับที่ 66 หน้า 66-68.

2. เขียนพระ

บางคนที่เข้าใจคำว่า เขียน ในแง่เฉพาะความหมายว่า ผู้วิเศษ ผู้สำเร็จ มักเห็นว่า ไม่สมควรที่จะเรียก ผู้ที่มีความชำนาญการทางด้านพระเครื่องว่า เขียนพระ

แต่ตามพจนานุกรม นั้น เขียน ยังมีความหมายโดยปริยายว่า ผู้ที่เก่ง หรือ ชำนาญในทางหนึ่งทางใดเป็นพิเศษ ด้วย

ด้วยเหตุนี้ การขนานนามผู้ที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญการเรื่องพระเครื่องว่าเป็น เขียนพระ ย่อมเป็นการถูกต้องตามนัยแล้ว และเมื่อจะจำแนกให้เด่นชัด มักจะเติมคำบ่งชี้ต่อท้าย เพิ่มเติม เช่น เขียนพระ ปิดตา เขียนพระหลวงพ่อทวด เขียนพระสมเด็จ เป็นต้น

อนึ่ง ธรรมดาของทุกสิ่งกมมนุษย์ มักประกอบอยู่ด้วยทั้งผู้ที่มีมิจฉาธิฐิ และ สัมมาธิฐิ ในสังคมาวงการพระ ก็เช่นกัน ย่อมจะมีบ้างเป็นบางคนซึ่งอยากและพยายามทำตนเป็น เขียนพระ แต่ขาดความสามารถอันแท้จริง หรือมีความสามารถ แต่ด้วยพฤติกรรมที่ขาดวินัย ไม่มีศีล และไร้เมตตา จึงน่าจะเป็นได้แค่เพียง “เขียน (ในวงการ) พระ” เท่านั้น

3. พุทธคุณ

คำว่า พุทธคุณ เปรียบเสมือนศัพท์บัญญัติของวงการพระเครื่อง เพื่อสื่อความหมายถึง อิทธิคุณปาฏิหาริย์ อภินิหาร ความขลังศักดิ์สิทธิ์ มหิทธานุภาพ พุทธธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ ฯลฯ ของพระเครื่อง

จุดที่ศัพท์บัญญัติของนักเล่นพระยุคเริ่มแรก คำนี้ถูกท้วงติง ก็เนื่องมาจากคำว่า พุทธคุณ ตามความหมายที่เข้าใจโดยทั่วไปของชาวพุทธ หมายถึง คุณของพระพุทธเจ้า 3 ประการ ได้แก่ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระกรุณาคุณ

เมื่อนักเล่นพระ ใช้ ‘พุทธคุณ’ ในความหมายว่า ความขลังศักดิ์สิทธิ์ อภินิหาร ของวัตถุมงคล จึงเป็นการยากสำหรับชาวพุทธโดยทั่วไป ที่จะยอมรับความหมายของพุทธคุณ ตามบัญญัติของนักเล่นพระได้

หากเป็นพระเครื่อง รูปพระพุทธรูปก็อาจพอแค่นยอมรับในแง่ความหมายโดยปริยายที่หมายถึง คุณวิเศษของพระพุทธเจ้า หรือ พุทธธานุภาพ (โดยเฉพาะที่หมายถึงฤทธิ์เดชของพระพุทธเจ้า) ได้บ้าง

แต่ถ้าวัตถุมงคลนั้นเป็นรูปพระสงฆ์ การจะกล่าวว่า พระเครื่องรูปพระสงฆ์มี พุทธคุณ ช่างดูเป็นเรื่องยาก (สำหรับผู้ท้วงติง) ที่จะยอมรับคำที่ใช้สื่อความดังกล่าว และอาจ

ต้องถึงกับต่อต้านกันทีเดียว หากจะมีใครกล่าวทำนองว่า “ปลักขิกของอาจารย์ฯ มีพุทธคุณทางเมตตา โขคลาก” ดังนี้

ครั้นคิดใคร่ครวญข้อท้วงติงเกี่ยวกับคำว่า พุทธคุณ แล้ว ก็ดูสมควรสำหรับการรับฟังอยู่บ้าง จึงนำที่นักเล่นพระยุคใหม่ควรจะคิดหาคำใหม่หรือศัพท์ใหม่ ๆ มาใช้สื่อความหมายแทนคำว่า พุทธคุณ กันบ้าง โดยเฉพาะการใช้กับพระเครื่องรูปพระสงฆ์หรือวัตถุมงคลอื่น ๆ (ที่มีใช้รูปพระพุทธ)

4. พุทธภิเษก

เมื่อมีการทำพิธีปลุกเสกพระเครื่องของขลังที่เป็นพิธีการ ทำเป็นหมู่คณะ นักเล่นพระยุคก่อน ได้บัญญัติคำขึ้นมาใช้ เพื่อให้ฟังดูอลังการ เข้มขลังว่า “พุทธภิเษก”

พุทธภิเษก ตามนัยที่นักเล่นพระต้องการสื่อความหมาย ก็คือ การบรรจุคุณวิเศษเข้าสู่พระเครื่องของขลัง การทำให้วัตถุเป็นที่ประสิทธิแห่งพลังจิตฤทธิ์แห่งมนต์คาถาหรือบารมีแห่งสัมปทาของผู้เษก เพื่อให้เป็นวัตถุที่มีฤทธิ์อำนาจ ความขลังศักดิ์สิทธิ์ มีอิทธิคุณ

แต่สำหรับคนทั่วไปที่ยึดถือความตามศัพท์ ตามรูปคำ ก็ดี ความไปว่าเป็นพิธีการ อภิเษก แต่งตั้งพุทธ หรือพิธีการได้บรรลุพุทธ จึงเป็นจุดที่ถูกท้วงติงว่า พระสงฆ์ยุคนี้มีสิทธิ์ มีคุณวิเศษ อันใดถึงได้สามารถทำการอภิเษก แต่งตั้งพุทธ กันได้

เพื่อเลี่ยงข้อครหา นักเล่นพระยุคใหม่จึงน่าจะคิดหาศัพท์บัญญัติใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้แทนคำคำนี้กันดูบ้าง

5. อริยสงฆ์

ผู้ทรงภูมิทางปริยัติธรรมบางท่านติติงการที่นักเล่นพระ กล่าวยกย่องพระสงฆ์ที่ตนเห็นหรือเชื่อถือ ศรัทธาว่า เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ โดยได้ขนานนามท่านว่า อริยสงฆ์ ว่าเป็นการไม่บังควร

ท่านว่า การรู้ หยิ่งทราบว่าเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์ นั้น ต้องเป็นเรื่องของพระอรหันต์ หรือพระอรหันต์เท่านั้น ที่จักสามารถระบุจำแนกกันเองได้ พวกกิเลสหนา ตัณหามาก ไม่มีสิทธิไปจำแนกหรือเรียกขานท่านองนั้น

คงเพราะเรียกขานว่า พระอรหันต์ พระอริยะ ก็ไม่ได้นี้กระมัง บางคนที่ยากยกย่องเทิดทูนพระสงฆ์ ที่นับถือบูชาให้อลังการมีสุนทรียภาพ จึงนำพาท่านไปเข้าหาลัทธิศาสนาอื่น ยกย่องเรียกขานกันว่า “เทพเจ้า” ไปเลย

แม้ตามสภาพความเป็นไปโดยแท้แล้ว ท่านเหล่านั้นอาจเข้าถึงหรืออยู่ในสถานะที่เป็นหรือเปรียบเสมือน “เทพ” จริง ๆ ก็ตาม (ทว่าก็ยังดูเป็นเรื่องเกินวิสัยสามัญบุคคลจะหยั่งทราบได้เช่นกัน) แต่โดยสถานภาพของชาวพุทธแล้ว ควรจะยกย่องเทิดทูนความเป็นพระสงฆ์ผู้ทรงคุณธรรมตามสถานะที่เห็นแจ้งกันโดยแจ่มชัดทั่วไป มากกว่า และหากทุกจังหวัดทุกอำเภอล้วนมีเทพเจ้าอยู่ จังหวัดหรืออำเภอละหลาย ๆ องค์ แล้วจะบอกแก่คนรุ่นใหม่ได้อย่างไรว่า ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ

อนึ่ง คำว่าอริยสงฆ์ ที่นักเล่นพระต้องการสื่อความหมาย อาจมิได้หมายถึง การเป็นพระอรหันต์ พระอริยบุคคล เสียทีเดียวก็เป็นได้ แต่หมายถึง พระสงฆ์ผู้เจริญ ค่น ประเสริฐเท่านั้นเอง

อย่างไรก็ตาม หากจะเลี่ยงการใช้คำเพื่อมิให้เป็นการขูดทอนผู้รู้เหล่านั้น คำว่า “อารยสงฆ์” อาจพอจะทดแทนคำ “อริยสงฆ์” กันได้กระมัง

พจนานุกรมให้ความหมาย อารย ว่า เจริญ และให้ความหมายคำว่า อารยชน ว่า ชนที่เจริญด้วยขนบธรรมเนียมอันดี ดังนั้น อารยสงฆ์ ก็น่าจะอนุโลม หมายถึง “พระสงฆ์ที่เจริญด้วยขนบธรรมเนียมอันดี” ได้ด้วย ส่วนท่านจะเป็นพระอริยบุคคล อรหันต์ หรือไม่ ขอให้ท่านว่าของท่านกันเองจะดีกว่า

แต่ด้วยเหตุที่บางคำ (เช่น พุทธคุณ พุทธาภิเษก) ดังกล่าว ล้วนเป็นคำที่ใช้กันมาจนติดปากติดตลาด เป็นที่ยอมรับเข้าใจของคนในวงการพระเครื่องโดยส่วนมากแล้ว จึงยอมเป็นการยากที่จะเปลี่ยนแปลง คงต้องยอมหมุนตามโลกกันต่อไป (ส่วนจะผิด-ถูก ไม่สำคัญ ขอให้เป็นคนส่วนมาก ก็พอ?)

แม้ว่า นักเล่นพระยุคใหม่ นักเล่นพระร่วมสมัย มีเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาวงการให้มีมาตรฐาน มีวัฒนธรรมอันดี ก็ควรที่จะสื่อความหมายตามแบบแผนทางวัฒนธรรมอันดีที่คนภายนอกวงการสามารถยอมรับได้ด้วย

นักเล่นพระยุคใหม่ที่เปี่ยมด้วยพลังศักยภาพ มีโลกทรรศน์กว้างไกลมุ่งรังสรรค์สังคมอารยะ ย่อมมีน่าจะติดตันอยู่กับศัพท์อันเสมือนคำที่ขีดกรอบจำกัดความหมายให้แคบเป็นที่เข้าใจเป็นที่ยอมรับอยู่เฉพาะของบุคคลในวงการ (พระ) เท่านั้น

หมายเหตุ : ขอขอบคุณ รศ.สมพันธ์ เลขาพันธุ์ ที่กรุณาให้ข้อมูล